

Poročilo o sodelovanju med spominskimi kraji, lokalnimi muzeji in izobraževalnimi ustanovami

Dve spletni panelni razpravi, ki sta potekali maja in septembra 2022, sta se osredotočali na mesta spomina in mednarodne razstave, s poudarkom na transnacionalni razsežnosti holokavsta in drugih genocidov/sistemskih pobojev med drugo svetovno vojno, ob upoštevanju lokalnih in regionalnih vidikov ter najboljših praks v formalno in neformalno izobraževanje, povezano s temi temami.

V uvodu so govorci predstavili nekaj primerov mednarodnega sodelovanja na področju ohranjanja, varovanja in delitve kulturne dediščine, povezane z drugo svetovno vojno, vključno z načrti za pripravo nove razstave v zdaj praznem jugoslovanskem paviljonu Državnega muzeja Auschwitz-Birkenau leta Oswiecim, Poljska, as ter potrebna obnova spomenika na spominskem pokopališču Kampor, nekdanjem fašističnem koncentracijskem taborišču na otoku Rabu.

Paneli so združili kustose, učitelje in mladinske delavce s predstavniki različnih spominskih ustanov, da bi identificirali nove priložnosti za sodelovanje pri ohranjanju kulturne dediščine druge svetovne vojne ter krepitvi kakovosti in aktualnosti dejavnosti izobraževanja in spomina na holokavst pri mladih. Prav tako so želeli predlagati priporočila za izboljšanje mednarodnega interdisciplinarnega sodelovanja pri izobraževanju, raziskovanju in spominjanju na holokavst in druge genocide/sistemske poboje med drugo svetovno vojno ter trpljenje etničnih, verskih in marginaliziranih skupin.

Plošče so bile del projekta »Med spominom in pozabo: Druga svetovna vojna – mesta spomina«, ki so ga razvili Documenta in evropski partnerji: MMH Dachau in Univerza v Regensburgu (Nemčija), Associazione 4704 in Topografia per la storia (Italija), Zavod APIS in Socialna akademija (Slovenija), z namenom spodbujanja razprave o spominskih krajih 2. svetovne vojne (nekdanja koncentracijska taborišča, delovna taborišča, stratišča, zapori, kraji odpora ...) in soočanja z zapuščanjem teh krajev in pozabljanje zgodb žrtev in preživelih, s katerimi se pogosto soočamo.

Projekt je financirala Evropska unija preko programa CERV.

Spletna razprava "Med spominom in pozabo"

V torek, 31. maja 2022, je potekal prvi del spletnega panela z naslovom »Med spominom in pozabo«. V uvodu panela sta Ivo Pejaković, direktor Spominskega območja Jasenovac, in Aneta Vladimirov, članica Srbskega narodnega sveta in članica Sveta Spominskega območja Jasenovac, predstavila stanje na Spominskem območju Jasenovac in potrebo po krepitevi to ustanovo, ki se edina na Hrvaškem sistematično ukvarja z dediščino druge svetovne vojne. Thomas Porena, raziskovalec organizacije Topografia per la storia, je predstavil biografijo Bruna Pristerja, preživelega taborišča, ki je bil med holokavstom interniran v več taboriščih. Pogovor je vodila Vesna Teršelič, vodja Documente – Centra za soočanje s preteklostjo.

Vesna Teršelič je v uvodnem delu paneliste povabila k razmisleku o izzivih, povezanih s krepitevijo spominskega območja Jasenovac in njegove vloge pri vplivu na spominske aktivnosti na Hrvaškem in v drugih postjugoslovanskih državah, kjer živi večina potomcev nekdanjih jetnikov.

Prvi panelist Ivo Pejaković je izpostavil, da je spominsko območje Jasenovac edina institucija na ozemlju Hrvaške, ki se neposredno ukvarja z drugo svetovno vojno. Poudaril je tudi, da je večina komemorativnih aktivnosti usmerjenih v domovinsko vojno v 90. letih prejšnjega stoletja in dejal: »Vse ostalo je bolj ali manj pozabljeno. Večino aktivnosti na prizoriščih, povezanih z drugo svetovno vojno, smo prepustili navdušencem in organizacije civilne družbe, ki skrbijo zanje.»

Ivo Pejaković je poudaril poseben položaj spominskega območja Jasenovac, saj je v pristojnosti Ministrstva za kulturo in medije ter je del uradnih hrvaških institucij.

Ministrstvo za kulturo in medije Republike Hrvaške je odgovorno za "ustanovitev in nadzor institucij za opravljanje dejavnosti varstva kulturne dediščine". Več informacij najdete na njihovi uradni spletni strani: <https://min-kulture.gov.hr/djelokrug/647>

Poudaril je, da "na drugi strani našega dela ni mogoče opravljati brez sodelovanja s predstavniki žrtev, kot so judovska skupnost, srbska skupnost, romska skupnost, protifašistična združenja in podobno. v teh okoliščinah je naša naloga najti skupno pripoved, skupni jezik, kajti če ne bomo vsi na isti strani, bodo institucije same težko dosegle napredek. Ta napredek lahko strnemo v tri ključne naloge:

1. Najprej povečati število šol, ki obišejo spominsko območje Jasenovac;
2. Drugi vidik, na katerem delamo v okviru spominskega območja Jasenovac, je razvoj modela za boljše spopadanje z izzivi, s katerimi se soočamo, in vzpostavitev raziskovalnega oddelka v spomeniku;
3. Tretja stvar je povezana z lokacijami, ki so del spominskega območja Jasenovac. Odgovornost Jasenovca ni vezana samo na lokacijo občine Jasenovac, ampak tudi na druge lokacije, kot so Bročica, Stara Gradiška in druge.

Spominsko območje Jasenovac sodeluje z Ministrstvom za kulturo in medije ter Ministrstvom za znanost, izobraževanje in šport Republike Hrvaške pri organizaciji mednarodnih seminarjev ob dnevu spomina na holokavst 27. januarja ter organizira delavnice na Spominskem območju Jasenovac, v

Spominskem muzeju in Izobraževalnem centru, za vse obiskovalce, pa tudi za skupine dijakov in študentov iz tujine.

Druga govornica Aneta Vladimirov je poudarila, da je obisk še vedno nizek. Leta 2021 je Jasenovac obiskalo 8768 obiskovalcev, od tega 5289 iz Hrvaške in 5289 iz drugih držav. Komentirala je tudi »premajhno angažiranost javnosti v spominskem območju, še posebej ob upoštevanju, da statistično več kot polovica obiskovalcev ne prihaja s Hrvaške oziroma prihajajo iz regij Hrvaške, ki so zgodovinsko bolj zainteresirana za spomin na drugo svetovno vojno. , kot je Istra."

Zelo malo je obiskovalcev iz drugih delov države. To kaže na upad zanimanja in nekakšno politiko pozabljanja, ki daje prostor revizionizmu.« Še: »Imamo informacije, da srednješolci prihajajo v Jasenovac, a so jim srednje šole dolžne pokriti stroške, potem pa zahtevajo odškodnino od ministrstvo za šolstvo, kar močno oteži organizacijo.«

Aneta Vladimirov je še poudarila, da se je v zvezi s stalno razstavo, odprto leta 2006, "že od samega začetka pojavilo več težav s predstavniki skupnosti žrtev. Njeno izvajanje ni bilo preveč dosledno." Dodala je, da: "Na Hrvaškem sta dve instituciji, dve spominski območji. Prvo je povezano z domovinsko vojno v Vukovarju, drugo pa v Jasenovcu. Ko gre za prepoznavnost ali finančna sredstva, se vidi, da vukovarska domovina Vojni memorialni center podpirajo tuje vlade z osemkrat več finančnimi sredstvi kot Jasenovac. To kaže, da je razmerje med spominskim območjem in zneskom povezano z načinom, kako se spominjamo travm in kaj se iz teh travm naučimo."

Zaključila je z odgovorom na vprašanje: »Kaj je kultura spomina? Z manjšinskega vidika pomeni oblikovanje in učenje iz zgodovine na podlagi izkušenj, ne identitete, kjer so izkušnje skupni imenovalec za vse tiste, ki se želijo nekaj naučiti o sebi. ." Na koncu je izpostavila najnujnejšo nalogo: »Lahko rečemo, da je najbolj nujna minimalna organizacijska digniteta spominskega območja Jasenovac, kjer bodo raziskovalci lahko opravljali svoje delo in dobili podporo za objavo svojih knjig in delo. "

Thomas Porena je predstavil biografijo Bruna Pristerja, preživelega taborišča, ki je bil med holokavstom interniran v več koncentracijskih taboriščih, in v razpravi izpostavil: »Mislím, da so ljudje najprej ljudje, preden postanejo državljani katerekoli države. narod ... Obstaja zgodovina ljudi in ljudje povsod lahko pišejo zgodovino ljudi. To je odvisno od oči, od leč, ki jih imajo ... Ni nam treba biti popolni zgodovinarji z brezhibnim jezikom in znanstvenimi veščinami, da narediti nekaj na tem področju."

Spletna razprava "Med spominom in pozabo", drugi del

V torek, 27. septembra 2022, je potekala spletna okrogla miza z naslovom »Med spominom in pozabo« / drugi del. V uvodnem delu so panelisti predstavili izbrane primere mednarodnega sodelovanja. Thomas Lutz, direktor muzejskega oddelka Topographie des Terrors v Berlinu, in Nataša Mataušić, zgodovinarica in kustosinja iz Zagreba, sta predstavila pogajanja o bodoči stalni razstavi v trenutno praznem jugoslovanskem paviljonu Državnega muzeja Auschwitz-Birkenau na Poljskem (Oswiec). Elma Hašimbegović, direktorica Zgodovinskega muzeja Bosne in Hercegovine v Sarajevu, je predstavila pretekle in načrtovane mednarodne razstave in programe o usodi žrtev druge svetovne vojne. Saša Petejan, novinarka in kustosinja na Zavodu APIS (Kopar), je predstavila načrtovano prenovo spominskega pokopališča Kampor na otoku Rabu. Pogovor je vodila Vesna Teršelič, vodja Documente.

Glede pogajalskega procesa za stalno razstavo v paviljonu Državnega muzeja Auschwitz-Birkenau, ki se je začel leta 2011, je Thomas Lutz poudaril: »Unescov urad v Benetkah je imel zelo dobro idejo, da je treba vzpostaviti novo mednarodno nacionalna razstava v spominskem muzeju v Auschwitzu. Kot veste, imajo številne države, iz katerih so žrtve prišle v Auschwitz, priložnost za postavitve spominskih razstav... Zdaj je ideja, da bi mednarodno razstavo pripravilo šest držav članic Unesca. Kosovo je še ni članica Unesca. Kolikor vem, bi bilo prvič na svetu, da bi šest držav skupaj pripravilo razstavo o zgodovini druge svetovne vojne." Dodal je: "Če imate sposobnost razpravljati o stvareh med strokovnjaki, zgraditi zaupanje in to na ravni, kjer nihče nima večine in ne more nadvladati drugih, je mogoče dobiti sliko zgodovine, ki je zelo kompleksna, zelo zapletena zgodovina." "Na strokovni ravni je delovalo, na politični ravni je veliko bolj kompleksno."

Nataša Mataušić je dodala: »Ljudi in žrtev nismo mogli deliti po današnjih političnih delitvah ... Nismo želeli, da današnje državne meje ustvarijo takšno delitev in jo odražajo na razstavi v Auschwitzu, da bi se izognili delitvi in konceptu balkanizacije.« "Ključna tema te razstave bi bile žrtve, ki so padle na ozemlju nekdanje Jugoslavije."

Elma Hašimbegović je izpostavila: »Govorim iz zelo specifične situacije javnega zavoda, ki že 30 let ne uporablja javnega proračuna, ampak zaradi nerešenih vprašanj in politične situacije ostaja nekje v zraku.«

Saša Petejan je izpostavil: "Manjka nam zgodovina malih narodov." "Argumente poskušamo ohranjati pri življenju z različnimi aktivnostmi."

Priporočila:

- Pošljite prošnjo ob hrvaškem predsedovanju Mednarodni zvezi za spomin na holokavst (IHRA) za organizacijo študijskega potovanja v Jasenovac in Rab pred plenarnimi zasedanji, ki bodo naslednje leto v Zagrebu in Dubrovniku.
- Predlagajte dodatno sejo pred plenarnim zasedanjem IHRA.
- Pošljite prošnjo EHRI za ponovno obravnavo zemljevidov z lokacijami koncentracijskih taborišč.
- Pošljite zahtevo USHMM za ponovno preučitev zemljevidov z lokacijami koncentracijskih taborišč.